

(המשך מעמוד 55)

ידין התנגד. לדעתו, תפקיד הצבא היה להילחם, ולא לטפל במעברות. השיחה בין השניים התנהלה בטונים גבוהים, בייחוד כשידין הבין שאין כל כוונה להוסיף ל"תקציב הביטחוני, גם אם יצטרך צה"ל לטפל במעברות.

בלהט הוויכוח היכה ידין בשולחן. בידו היתה באתה שעה עט נובע, ומעוצמת המכה עף העט לכיוון בן-גוריון. מאותה ישיבה צמחה האגדה לפיה זרק ידין עט על בן-גוריון. (מקור הסיפור במשאומתן על שביתת-הנשק עם מצריים ב-1949, שבו אמנם עף עט מידו של ידין לתוך נחיר של נציג מצרי.)

בן-גוריון, כדרכו בנושאים מסוג זה, לא היה מוכן כלל להיכנס לוויכוח עם ידין. צה"ל נכנס למעברות.

אולם ידין, כרמטכ"ל, לא היה היחידי שלא הסכים להפיכת צה"ל למכשיר לאומי להקניית השכלת-יסוד לאזרחי המדינה. פרוטוקול של ישיבה, שנערכה בלישכת שר-הביטחון בשנת 1962, מעיד על כך

מפקדים ומורים ב"מרכוס" משתעשעים הוראה ובידור

מרכזת-חינוכית הינה יש ציונות

האלוף דורון: כאן הבעיה היא אירגונית. **שר-הביטחון:** לשם מה קיים צבא. אם אין הוא יכול לארגן סידור ל-1600 איש? **האלוף בן-דוד:** זה צריך לבוא במקום משהו אחר. **שר-הביטחון:** אם זה צריך להיות במקום, יהיה במקום. אם לא יכול להיות במקום, אז מתוך 30 חודשים אלה יוקר דשו שלושה חודשים ללימוד. האם זה יהרוס את הצבא? **הרמטכ"ל:** בסדר. מה שאתה אומר נעשה. אם אתה רוצה שנתחיל בזה ב-1 בספטמבר — נתחיל. **שר-הביטחון:** להתחיל מייד.

אך ההתחלה לא היתה מייד, ולא היתה ב-1 בספטמבר. קציני-החינוך הראשי, זאב אהרון, נפטר כעבור כמה חודשים, ולא היה מי ש"ידחוף" את הנושא. הרמטכ"ל וקצינים בכירים הצליחו לטייח ולהסתיר את האמת מפני בן-גוריון בכל פעם ששאלו על התקדמות התוכנית. רק הרמטכ"ל הנוכחי, שהכל משוכנעים כי הוא חסרה-השכלה לחלוטין, מתחיל עתה להגשים את רעיונו של בן-גוריון.

מהנדס

וקצינת-חן

כשהיה רפול אלוף פיקוד הצפון, שירת תחתיו, כקצינת-הנדסה פיקודי, אברהם ("אבי") זוהר. קצינת-החן שלו היתה סגן-אלוף גילי אדלר. זוהר, כיום בן 43, מהנדס במיקצועו, הוא בוגר הטכניון וכל המסלול הצבאי שלו היה בהנדסה. יחד עם רפול חלם על בניית מערך חינוכי בצה"ל.

לגבי רפול זו היתה משימה. לגבי זוהר, כקצינת-הנדסה, היה זה במידה רבה חלום ותחביב. אדלר, כיום בת 33, ושכמשך שנים רבות היתה סגן-אלוף הצעירה ביותר בצה"ל (היא קיבלה את הדרגה בגיל 25), למדה חינוך. היא אמנם לא עסקה בנושאי חינוך, מילכד אותם הקשורים בתפקידה של קצינת-חן פיקודית, אך השתתפה גם היא בחלומות האלוף וקצינת-הנדסה לגבי הקי-מת מערך-החינוך הצבאי.

רפול הבטיח או לשניהם: כאשר יתמנה לרמטכ"ל, יהיה זוהר קצינת-החינוך-הראשי וגיילי סגניתו.

לגבי זוהר קיים רפול את ההבטחה. מייד עם התמנותו כרמטכ"ל קיבל זוהר את תפקיד קצינת-החינוך-הראשי של צה"ל והועלה לדרגת תת-אלוף.

כשקוראים את תולדות חייו הצבאיים של זוהר, נראה תפקיד זה חריג במיקצת. זוהר התגייס בשנת 1956 לצבא-החובה ונשלח מייד לחיל-ההנדסה, שבו עבר את כל מסלול הפיקוד. במילחמת ששת הימים היה קצינת-המבצעים של חיל-ההנדסה, ובמילחמת יום-כיפור פיקד על היגשר הראשון שהונח על תעלת סוויס. גשר-הדוברות. אולם זוהר נכנס במלוא הקיטור, ובהת-

הרמטכ"ל: השאלה היא אם אנו מוכנים לוותר על אנשים שיש להם שש כיתות בית-ספר יסודי, ולא לטפל בהם כתלמידים.

שר-הביטחון: הם משרתים 30 חודש. במשך תקופה זו צריך להת ל-1600 מתוך 50 אלף שלושה חודש-לימוד במקום שמירה על מיתקן או ריצה או דבר אחר. מה כאן הבעיה? זה חשוב פי כמה מאשר ישמרו שלושה חודשים!

האלוף רבין: הצבא קשור בתיכונן העבודה שלו. לזה צריך לעשות סידורים. **שר-הביטחון:** בודאי צריך לעשות סידורים. המטה יכול לעשות זאת. **האלוף רבין:** אם אין בעיה כספית, או הכל אפשרי.

הראשי הראשון של צה"ל, המשורר ואיש-הרוח זאב אהרון, ומוכירו האישי של שר-הביטחון, אלוף-מישנה חיים ("חביד") בן דויד. מילכד אהרון, שהיה איש-החינוך בנושאתו, ניסו כל הנוכחים להצביע על הקשיים שבהקניית הינוך-יסוד לחיילים על חשבון האימונים והשרות הרגיל. בסופו של דבר נאלצו הכל להתקפל מול נחישות רצונו של בן-גוריון.

שר-הביטחון: הם (החיילים הוקי-קים ללימוד) משרתים בצבא 30 חודש וילמדו מתוך זה שלושה חודשים. אין שום בעיה צבאית. **הרמטכ"ל:** אין בעיה. ישנו קושי. **שר-הביטחון:** האם צה"ל נרתע מקשיים?

חיילת-מורה מזמרת אד"ף-בי"ת

חיילים-תזמורים בריצת-בוקר

מה נכון יותר? מישמעת נוקשה או הבנה ורכות?